

Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NŠA), vykdydama LR ŠMSM 2020 m. lapkričio 30 d. pavedimą, atlikusi įvairių interesų grupių aktualiais klausimais apklausas ir konsultacijas, teikia galimus siūlymus dėl 2020–2021 metų brandos egzaminų sesijos ir pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo.

Siūlymai aptarti su skirtingomis švietimo interesų grupėmis, socialiniais partneriais. Į diskusijas buvo įsitraukę savivaldybių, mokomųjų dalykų ir mokyklų vadovų asociacijų, mokinių ir tėvų organizacijų, mokytojų profesinių sąjungų atstovai. Iš viso gauti 54 individualūs ir organizacijų nuomonę reprezentuojantys siūlymai. Atsižvelgiant į 2020 m. gruodžio 14–22 d. gautus pasiūlymus, komentarus ir pastabas, NŠA teikia tokius pasiūlymus ir galimas alternatyvas dėl 2020–2021 metų brandos egzaminų ir pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo.

DĖL BRANDOS EGZAMINŲ ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO

1. **2021 metais nevykdyti lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos.**

Įskaita yra ugdymo proceso dalis. Lietuvių kalbos ir literatūros dalyko specialistai akcentavo laiko sąnaudas, būtinas įskaitai vykdyti, ir nenatūralią komunikacijos situaciją, kai mokinys viešąją kalbą sako vienam ar dviem mokytojams.

2. **Mokyklinius brandos egzaminus, kurie vyksta ugdymo procese, organizuoti taip, kaip reglamentuota Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. ISAK-2391 „Dėl brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.**

Minimame Tvarkos apraše numatyta, kad Brandos darbas, technologijų ir menų brandos egzaminai ir gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) brandos egzamino kalbėjimo dalis gali būti vykdomi nuotoliniu būdu, kai ugdymo procesas ar jo dalis šiuos egzaminus vykdančiose mokyklose vykdomas nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu. Technologijų brandos egzamino baigiamojo darbo technines užduotis mokiniams rekomenduojame pritaikyti esamomis sąlygomis. Nors techninės užduotys jau patvirtintos, siūlome jas koreguoti, atsižvelgiant į mokinio galimybes gaminti ar produktą atlikti namuose.

3. **Atsižvelgiant į šalies epidemiologinę situaciją iki kovo 1 dienos reikėtų apsispręsti dėl 2020–2021 m. m. lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos ir brandos egzaminų tvarkaraščių, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-1344 „Dėl 2020–2021 mokslo metų lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos ir brandos egzaminų tvarkaraščių patvirtinimo“ pakeitimo. Siūlome:**

1 tvarkaraščio variantas: užsienio kalbų (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) valstybinių brandos egzaminų kalbėjimo dalį balandžio 7–9 dienomis vykdyti nuotoliniu būdu, administruojant vykdymą ir vertinimą egzaminų centruose. Tokio sprendimo rezultatas: tikėtina, kad tvarkaraščio netektų keisti, nebent gegužės pradžioje tvarkaraštyje esančius egzaminus tektų nukelti į pagrindinės sesijos pabaigą (sprendimą dėl to keitimo galima būtų priimti **iki balandžio 10 dienos**, o pagrindinės sesijos egzaminų rezultatai būtų skelbiami savaite vėliau, nei numatyta dabar (2021 m. liepos mėn. trečiąją savaitę);

2 tvarkaraščio variantas: užsienio kalbų (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) valstybinių brandos egzaminų kalbėjimo dalį iš karto nukelti į pagrindinės sesijos pabaigą (kaip ir gegužės pradžioje numatytus egzaminus – birželio mėn. antrąją pusę) įterpiančią prieš pakartotinės sesijos egzaminų vykdymą. Tokio sprendimo rezultatas: tvarkaraštis būtų keičiamas tik kartą, priimant sprendimą **iki kovo 1 dienos**. Pagrindinės sesijos egzaminų rezultatai būtų skelbiami dviem savaitėmis vėliau, nei numatyta dabar (2021 m. liepos mėn. ketvirtąją savaitę);

3 tvarkaraščio variantas: esant ypač nepalankiai epidemiologinei situacijai brandos egzaminus vykdyti taip, kaip ir 2020 metais, nukeliant jų vykdymo pradžią iki 2021 m. birželio pabaigos. Tokio sprendimo rezultatas: tvarkaraštis būtų du kartus, pirmą kartą priimant sprendimą iki kovo 1 dienos dėl 1 ar 2 tvarkaraščio varianto ir antrą kartą **iki balandžio 10 dienos**. Pagrindinės sesijos valstybinių brandos egzaminų rezultatai būtų skelbiami trimis savaitėmis vėliau, nei numatyta dabar (2021 m. rugpjūčio mėn. pirmąją savaitę).

DĖL BRANDOS EGZAMINŲ UŽDUOČIŲ TURINIO

1. Rengiant matematikos valstybinio brandos egzamino užduotį, išnaudoti matematikos egzamino programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. Nr. V-1197 „Dėl brandos egzaminų ir įskaitų programų patvirtinimo“, punktus, leidžiančius padidinti bendrojo kurso uždavinių dalį 4 proc., tai iš dalies leistų pritaikyti užduotį žemesnių ir vidutinių pasiekimų mokiniais, galimai nepakankamai įsisavinusiems matematikos ugdymo turinį dėl mokymosi nuotoliniu būdu ypatumų. Be bendrojo kurso užduoties dalies svorio didinimo 4 proc., pritariame švietimo interesų grupių, socialinių partnerių siūlymui ir patys siūlome 4 proc. sumažinti kaip sudėtingos įvardytos tikimybių ir kombinatorikos temos svorį dėl nepakankamų galimybių jos turinį įsisavinti nuotoliniu būdu, atkreipiant dėmesį į tai, kad dažniausia 12 kl. pabaigoje yra mokomasi viena iš šios temos potemių.
2. Gamtos mokslų (biologijos, chemijos, fizikos) valstybinių brandos egzaminų užduotyse klausimus, susijusius su praktikos darbu, formuluoti, klausiant teorinių dalykų, bendrųjų gebėjimų.
3. Informacinių technologijų ir socialinių mokslų (geografijos ir istorijos) valstybiniuose brandos egzaminuose pokyčių nesiūloma.
4. NŠA pateiktas siūlymas dėl egzamino vykdymo laiko pratęsimo nesulaukė diskusijose dalyvavusiųjų dėmesio.
5. Siūlymas vykdyti brandos egzaminus nuotoliniu būdu yra įgyvendintinas tik iš dalies. Pakoreguotas Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas leistų tik užsienio kalbos valstybinių brandos egzaminų kalbėjimo dalį vykdyti nuotoliniu būdu, nes į brandos egzamino kalbėjimo dalies vykdymo centrus užduotys jau dabar kas 20 min. tris (ar mažiau) tvarkaraštyje numatytas dienas pateikiamos elektroniniu būdu. Kitus valstybinius brandos egzaminus ar jų dalis vykdyti nuotoliniu būdu nėra galimybių dėl jų turimo „Riboto naudojimo“ statuso (prieštarautų Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymui) ir egzaminams keliamų patikimumo, objektyvumo tikslų.
6. Siūlomą užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) VBE klausymo, skaitymo ir rašymo dalių klausymo testo įrašus pateikti atmintukuose galima įgyvendinti ne anksčiau kaip nuo 2022 m. dėl keliamo reikalavimo apskaityti laikmenas, kuriose pateikiama „Riboto naudojimo“ informacija.
7. Siūlymui peržiūrėti ir papildyti elektroninių chrestomatijų turinį, įtraukiant tuos privalomų autorių kūrinius, kurie yra vadovėlyje ar popierinėje chrestomatijoje ir galimybei naudotis elektroniniais lietuvių kalbos žodynais per Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminus vykdomas rinkos tyrimas.

DĖL PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO

1. **Iki kovo 1 dienos apsispręsti dėl 2020-2021 m. m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tvarkaraščio, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. 1369 „Dėl 2020–2021 mokslo metų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tvarkaraščio patvirtinimo“ pakeitimo, nukeliant gimtųjų kalbų (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) pasiekimų patikrinimus į gegužės mėn. pabaigą.**
2. Matematikos ir lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų patikrinimus vykdyti nuotoliniu būdu koreguojant Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymą Nr. V-2558 „Dėl pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.